

Vlaamse
overheid

SARC

Strategische Adviesraad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Advies

Sectorraad Media

24 november 2021

Advies bij de reglementen projectoproepen desinformatie en digitale transformatie in het kader van het relanceplan digitale transformatie en innovatie Vlaamse Media (VV133 en VV134)

Situering

De SARC werd per brief van 10 november 2021 door Vlaams minister van Media Benjamin Dalle met spoed om advies gevraagd over de reglementen van de projectoproepen desinformatie en digitale transformatie in het kader van het relanceplan digitale transformatie en innovatie Vlaamse Media (VV133 en VV134).

De Vlaamse Regering hechtte, in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, op 2 april 2021 haar goedkeuring aan een digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector dat als doel heeft om de technologische weerbaarheid en de economische leefbaarheid van het Vlaamse media-ecosysteem te versterken. Hiertoe worden onder meer middelen vrijgemaakt voor projectoproepen rond desinformatie en digitale transformatie.

De SARC-Sectorraad Media besprak deze reglementen via schriftelijke procedure.

Advies

De Sectorraad Media meent dat het, gezien de beperkte budgetten voor media-innovatie en de duidelijke noden in het veld, een goede zaak is dat er door de Vlaamse regering een specifieke investering wordt gedaan. De onderzoekstopics zijn door minister Dalle uitvoerig doorgesproken met de volledige sector. Dit overlegmodel was zeker positief. De raad vindt het goed dat er nu ook over de reglementen wordt geconsulteerd. Hieronder presenteert de sectorraad thematisch enkele bedenkingen en opmerkingen bij beide reglementen, en hoopt dat hiermee de relevantie en aantrekkelijkheid van de oproepen nog verhoogd kan worden.

Financiering

Met betrekking tot de **cofinancieringsregels**, meent de raad dat het goed zou zijn om in de desinformatie-oproep niet alleen te specificeren dat een project zowel onderzoeksmatige en mediawijsheidsgerichte (doelstellingen 1 & 2) als ontwikkelingsgerichte (doelstellingen 3 & 4) topics kan bevatten, maar dat de financieringspercentages binnen deze gemengde projecten dan ook kunnen verschillen naargelang het type activiteit, en dit door in sectie 3.3 de sectie “projecten inzake...” tweemaal te vervangen door “projecten of projectsegmenten met betrekking tot...”

Daarnaast stelt de Sectorraad Media vast dat het onduidelijk is waar de **tegenfinanciering van 20% vanuit de onderzoeksgroepen** vandaan moet komen. Zelfs indien hiervoor de ZAP-capaciteit van professoren kan worden ingezet (wat niet duidelijk blijkt uit de reglementen), dan nog legt deze formule een onredelijke last op de begroting van onderzoeksgroepen die bijna uitsluitend van projectfinanciering afhankelijk zijn.

Verder lezen we in het luik Desinformatie dat het **maximale subsidiepercentage voor tools** (Doelstellingen 3 & 4) 50% is. Dat is volgens de sectorraad verrassend laag en lijkt ten onrechte te suggereren dat het hierbij sowieso altijd over ontwikkelingsactiviteiten gaat, wat zeker niet het geval hoeft te zijn. Dit kan een impact hebben op de (langere-termijn) ambities van ingediende projecten, op de herbruikbaarheid van de ontwikkelde tools door de bredere mediasector en ook de aantrekkelijkheid van de oproep voor, met name maar niet enkel, kleinere spelers. De Sectorraad Media zou graag de mogelijkheid voor diverse spelers zien om op alle projecten in te dienen onder een meer gunstige cofinancieringsregel, of zelfs vanuit volledige subsidiëring. De opsplitsing in kleine en grote projecten zoals die momenteel gehanteerd wordt, zou eventueel een alternatieve mogelijkheid bieden. Voor kleinschalige projecten tussen 250.000 en 500.000 euro zouden dan bijvoorbeeld andere cofinancieringsregels kunnen gelden. Het is in deze context ook niet duidelijk waarom in de desinformatie-oproep niet wordt verwezen naar de Frascati-regels. De Sectorraad Media beveelt hieraan om ook voor tools een onderscheid te maken tussen ontwikkelingsactiviteiten (max 50%) en onderzoeksactiviteiten (max 80%) als de Frascati-regels hier ook gelden, of een hoger maximum financieringspercentage (bv. 80%) als Frascati niet van toepassing is, dit om samenwerkingsprojecten rond desinformatie maximale kansen te geven.

Tot slot kunnen bij de projectlijn desinformatie enkel personeelskosten, werkingskosten en ontwikkelingskosten ingediend worden. Volgens de raad zou het goed zijn om daar ook **overhead** aan toe te voegen (al dan niet forfaitair beperkt).

Timing

Op basis van de uit de reglementen af te leiden timing, meent de sectorraad dat de periode waarbinnen de projectactiviteiten moeten plaatsvinden (zeker bij desinformatie, waar het reglement spreekt over oktober 2022) bijzonder laat ligt. Dit relanceplan is een antwoord op de economische gevolgen van de pandemie waarmee we voor het eerst in het eerste kwartaal van 2020 werden geconfronteerd en heeft als doel om het economische en maatschappelijk weefsel van Vlaanderen te herstellen. Desinformatie is een problematiek die sterk aanwezig is en steeds meer verspreid raakt. Initiatieven die de strijd hiertegen aangaan zouden zo snel mogelijk moeten kunnen worden opgestart.

In de projectoproep Digitale Transformatie staat dan weer te lezen dat Minister Dalle uiterlijk 4 maanden na indiendatum beslist. Met de projectstart begin juli 2022, vraagt de sectorraad zich af of dit betekent dat de projectoproep in Q1 van 2022 gelanceerd zal worden.

Tot slot vraagt de sectorraad zich af waarom er een periode van 5 maanden ligt na projectindiening voor de beslissing van minister Dalle voor desinformatie-projectvoorstellen. Projecten zouden pas starten op 17 oktober 2022, dus enkele maanden na de Digitale Transformatie projecten -dit terwijl de desinformatie-oproep volgens de meest recente informatie vroeger gelanceerd zou worden dan deze voor de grote Digitale Transformatie-projecten.

Beoordelingscriteria

Er worden in beide reglementen op twee verschillende plaatsen -met name in sectie 3.4.3 en stap 4 van sectie 3.5.2- **beoordelingscriteria** beschreven, die echter niet consistent zijn met elkaar. De raad meent dat dit verwarrend is voor zowel aanvragers als evaluatoren.

De Sectorraad Media vindt **kennisdeling** zeer belangrijk en is blij dat er aandacht aan wordt besteed en dat het criterium voor 10 procent meetelt in de weging. De raad meent echter dat hier nog meer aandacht aan besteed zou kunnen worden. Het is namelijk interessant om wat er met ondersteuning van de overheid gemaakt wordt, te delen met het brede ecosysteem.

Met betrekking tot de **toegangsvoorwaarden**: de sectorraad meent dat het voor indieners (maar mogelijk ook voor beoordelaars) verwarrend is dat de generieke basisvoorwaarden en ontvankelijkheidscriteria waaraan de aanvragers moeten voldoen in beide reglementen erg op elkaar lijken, maar anderzijds ook wat verschillen. Zo stelt de Sectorraad Media vast dat er in de projectlijn desinformatie een strikte definiëring van de mediasector toegevoegd is. Bij de projectlijn digitale transformatie is die er niet. Bovendien is de sectorraad van mening dat de **strikte definiëring** van de mediasector en de bijhorende lijst van NACEBEL-codes veel spelers uitsluit. Daarom stelt de raad voor om ofwel erkenning door de Raad voor de Journalistiek mee op te nemen als een extra instapmogelijkheid ofwel om een aantal andere NACEBEL-codes toe te voegen. Dit komt ook terug in de definiëring van de hoofdaanvrager bij de projectlijn desinformatie.

Bij de **ontvankelijkheidscriteria** staat het volgende te lezen: *“Elk samenwerkingsverband dient maximum één projectdossier in via de hoofdaanvrager”*. De Sectorraad Media vraagt zich af wat er dan gebeurt met bijkomende projectvoorstellen die door een deel van een samenwerkingsverband worden ingediend. (bijvoorbeeld: een project met de helft van de partners en een bijkomende partner).

Inhoud

In sectie 3.3 van het reglement voor de desinformatie-oproep is niet duidelijk of de zinsnede *“Projecten inzake mediawijsheid en (academisch) onderzoek”* impliceert dat alleen het onderzoek van academische partners hieronder valt, dan wel of het onderzoek betreft, al dan niet academisch. Voor onderzoeksgroepen is dit belangrijk, omdat hun mogelijke financiering in het laatste geval verder verkleint. Voor de mediaspelers is het dan weer belangrijk dat ook hun onderzoeksprojecten hieronder vallen.

Daarnaast stelt de Sectorraad Media vast dat de problematiek van desinformatie vrij eenzijdig wordt geschetst. Ook de afstand die mensen ervaren tot de macht, maakt hen gevoeliger voor desinformatie. Nu lijkt het of desinformatie de reden is van de vervreemding, terwijl daar een veel complexere realiteit achter schuilgaat. De doelstellingen van de subsidielijn zouden hierop in kunnen spelen door het verkleinen van de kloof tussen burger en journalistiek mee op te nemen.

Bovendien ontbreekt volgens de raad het **journalistieke werk als vertrekbasis** in de documenten. Het lijkt logisch om zeker i.v.m. de juistheid van informatie (o.a. p.3 van de nota) explicieter de link te leggen met de journalistieke deontologie, maar het journalistieke krijgt volgens de sectorraad over de hele lijn weinig plaats in de nota en reglementen.

In de projectoproep digitale transformatie staat te lezen dat de projecten moeten bijdragen aan één van drie kernthema's.

Een aantal leden van de Sectorraad Media meent dat deze clusters zeker **richtinggevend** mogen zijn, maar niet beperkend. Volgens hen zou er ruimte moeten zijn voor projecten die voldoen aan het beleidsveld en de beleidsdoelstellingen maar die breder gaan dan deze kernthema's.

Overige opmerkingen

De bepaling dat een ingediend projectplan **maximaal 80 pagina's** mag beslaan, zal ervoor zorgen dat dit ook in de meeste gevallen zo zal zijn. De Sectorraad Media is van mening dat dit een onevenredige last legt op zowel de aanvragers als de evaluatoren, zowel in verhouding tot de projectgrootte als in vergelijking met andere instrumenten. (Ter referentie: ICON projecten en Horizon Europe voorstellen tellen beduidend minder pagina's).

Daarnaast is het niet helemaal duidelijk welke velden met welke informatie op het KIOSK-platform zullen moeten worden ingevuld. Er moet volgens de sectorraad zoveel mogelijk naar worden gestreefd om dezelfde informatie niet twee keer te vragen (in het projectplan en op het platform).

Ook vraagt de sectorraad bij de **selectieprocedures** graag aandacht voor de diverse samenstelling van de jury en genoeg aandacht voor journalistiek. Vertegenwoordiging en kennis vanuit het brede (journalistieke) veld zal daar belangrijk zijn om gegrond te kunnen oordelen.

Tot slot stelt de sectorraad vast dat er wordt gesproken over een **bedrijfsrevisor**, maar dat het niet duidelijk is wie die aanstelt. De raad vraagt zich af of de administratie deze aanstelt en of die revisor dan bij elk van de deelnemende partijen langsgaat.

Namens de Sectorraad Media,

Simon Delaere, voorzitter
Maud Van de Velde, ondervoorzitter
Valerie Ansoms, secretaris